MARILÙ OLIVA

Η *Ιλιάδα*

όπως την αφηγούνται οι θεές

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΤΙΚΑ

Κ Ε Δ Ρ Ο Σ

Marilù Oliva: *Η* Ιλιάδα *όπως την αφηγούνται οι θεές*
Τίτλος πρωτοτύπου:
Marilù Oliva: *L'Iliade cantata dalle dee*

ISBN 978-960-04-5569-4

Μετάφραση: Βασιλική Πατίκα
Επιμέλεια-Διόρθωση: Αλέκα Πλακονούρη
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© Marilù Oliva, 2024
Published by special arrangement with Loredana Rotundo Literary Agency
© Για την έκδοση στα ελληνικά, Εκδόσεις Κέδρος Α.Ε., 2026

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.
Γ. Γενναδίου 3
Αθήνα 106 78
τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655
www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr
e-mail: books@kedros.gr

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η φωτιά φουντώνει, καίει την πόλη, η νύχτα σε λίγο θα μας καταπιεί κι από μας θα απομείνει μια αχνή ηχώ. Οι ποιητές θα απαθανατίσουν ό,τι μείνει από τις ιστορίες μας και η Μούσα θα εμφυσήσει το ιερό ταλέντο της έμπνευσης. Για να το λάβει κανείς, θα αρκεί μια επίκληση: «Τραγούδα μου, θεά».

Η Καλλιόπη θα στραφεί στους άντρες, και όχι επειδή το επέλεξε· επειδή αυτοί τριγυρνούν από πόλη σε πόλη ως αοιδοί, αυτοί τραγουδούν τα κατορθώματα, κατορθώματα που επιτυγχάνουν μόνο οι ήρωες, ενώ εμείς οι γυναίκες μένουμε στο περιθώριο. Να κλαίμε, να ζεσταίνουμε την κλίνη, σαν ένα δεδομένο αντικείμενο, σαν ένα χαρτί για διαπραγμάτευση, μερικές φορές τρελές. Με τα μαύρα ρούχα της χηρείας, χωρίς παιδιά, με τη ζωή μας σε αναστολή, απογοητευμένες από την αγάπη που μας ξεγέλασε, διασυρμένες στο σώμα που ανταλλάσσεται, πεισματικοί φύλακες των μυστικών μας.

Τι θα απομείνει από μας τώρα που έγδαραν το δέρμα μας και ο ουρανός άνοιξε από τα ουρλιαχτά μας;

Σε λίγο θα εξαφανιστώ στο τίποτα. «Κρέουσα!» θα φωνάξει ο σύζυγός μου ο Αινείας όπου να ’ναι. Θα με αναζητήσει στα σοκάκια εκείνος που, ενώ προσπαθούσαμε να ξεφύγουμε, δεν γύρισε ούτε μία φορά προς το μέρος μου. Τώρα που η Τροία αφανίζεται, μπορώ να αποκαλύψω τον λόγο – ανάμεσα στα άγρια ουρλιαχτά των γυναικών και των κυνηγημένων πολεμιστών –, ενώ η κλαγγή των όπλων καλύπτει φωνές που μοιάζουν με ουρλιαχτά, παύω να υπάρχω.

Αυτή είναι η θυσία μου στους θεούς, που τόσο λαχταρούν το αίμα. Ίσως βαριεστημένοι από την αιωνιότητά τους τρέφονται από εκείνη ακριβώς τη στιγμή που χάνεται η ζωή των ζωντανών. Δέχονται αχόρταγα το υγρό που στάζει ζεστό από τους σφαγμένους λαιμούς των αρνιών, των χοίρων, των βοδιών, και η δίψα τους δεν σβήνει ποτέ.

Τώρα σας προσφέρω το τέλος μου, θεοί, σ’ εσάς που δεν μπορείτε να φτάσετε στο δικό σας.

Εσείς μας ζηλεύετε γι’ αυτό τον θάνατο που μας αρπάζει. Που δεν μας αφήνει να ξεφύγουμε, που αποκαλύπτεται στις αλλαγές του προσώπου μας από τη στιγμή που ανθίζουμε.

Απαρνιέμαι τα πάντα: τον πολυαγαπημένο μου γιο, τον ένδοξο σύζυγό μου και το μέλλον. Αλλά, όπως επιβάλλει η ιεροτελεστία, ζητώ κάτι ως αντάλλαγμα, κι αυτή τη φορά απευθύνομαι μόνο στις θεές.

Τραγουδήστε, σας εκλιπαρώ, αυτό που συμβαίνει πραγματικά. Αυτό που μόνο εσείς ξέρετε. Είδατε αυτό που δεν επιτρέπεται να δείτε και τώρα δεν μπορείτε πια να σωπαίνετε. Αυτό που συμβαίνει στη μάχη, στα ανάκτορα, στα δωμάτια με τους ψιθύρους, στις σκηνές του εχθρού, στους γαλήνιους ναούς, αλλά και στις καρδιές μας. Ως αντάλλαγμα σας

χαρίζω πρόθυμα τη ζωή μου, αλλά εσείς πάρτε βαρύ όρκο στο όνομα της Εκάτης και των θεών του Κάτω Κόσμου ότι θα τηρήσετε τη συμφωνία.

Γιατί αν σ᾽ αυτό τον πόλεμο σωπάσαμε, εσείς που μπορείτε να διασχίζετε τις τάφρους του χρόνου, σας εκλιπαρώ: Διηγηθείτε τις αλήθειες μας. Σώστε την Ιστορία από τη νοσηρή τάση της λήθης που έχουμε εμείς οι θνητοί.

Κι εγώ θα αφεθώ να με καταβροχθίσει η νύχτα.

ΑΘΗΝΑ

Κοίτα αυτούς τους άντρες. Πώς πασχίζουν, πώς ιδρώνουν, πόσο τρέχουν και αγωνίζονται, ωθούμενοι από την αγωνία να διακριθούν ή απλώς να επιβιώσουν. Οι Έλληνες πολεμιστές που προστατεύω εισέβαλαν στην παραλία μπροστά από την Τροία και – βλέποντάς τους από ψηλά – επιτιθέμενοι και εχθροί μοιάζουν με δραστήρια μυρμήγκια που έχασαν τον δρόμο τους.

Για μας η Μοίρα δεν αποτελεί αποκάλυψη, αντίθετα είναι ένα κραυγαλέο, φλέγον γεγονός. Και όμως είμαστε προσκολλημένοι στις υποθέσεις των ανθρώπων, δεν μπορούμε να αλλάξουμε το πεπρωμένο αυτού του πολέμου, τα ποτάμια αίματος που εδώ και δέκα χρόνια βάφουν τα νερά του Σκάμανδρου.

Οι ραψωδοί θα κάνουν τα ανάκτορα να αντηχούν από αυτές τις πράξεις, αποτίνοντας φόρο τιμής σ᾽ εμένα, τη θεά του πολέμου και στο αποφασιστικό μου βλέμμα, που μοιάζει με εκείνο της κουκουβάγιας. Εκεί, σε εκείνο το ποίημα που είναι σκληρό σαν βράχος του Καυκάσου και υπέροχο σαν τον έναστρο ουρανό, αυτά τα πλάσματα, τα τόσο πολεμοχαρή,

επιρρεπή και άστατα, θα γίνουν αθάνατα για έναν καβγά. Γιατί όλα ξεκινάνε τώρα, από το μίσος που ο Αγαμέμνονας και ο Αχιλλέας τρέφουν ανέκαθεν. Απεχθάνεται ο ένας τον άλλο, το ξέρουν και οι πέτρες. Ο Αγαμέμνονας, ο αρχηγός αυτής της άπληστης εκστρατείας, ο ισχυρός, ο ασυνείδητος. Για να αναχωρήσει, δεν δίστασε να θυσιάσει στην Αυλίδα την τόσο μικρή κόρη του Ιφιγένεια και δεν ξέρει ότι η σύζυγός του τον περιμένει γεμάτη μίσος. Η Κλυταιμνήστρα είναι μια γυναίκα που ξέρει να περιμένει. Ο χρόνος δεν θα αγγίξει τη δίψα της για εκδίκηση.

Πάνω από χίλια πλοία, τα οποία σάλπαραν από την Ελλάδα και από τα αμέτρητα νησιά που τη στολίζουν, υπάκουσαν στο κάλεσμα του Αγαμέμνονα, του γιου του Ατρέα. Τον ακολουθούν πολεμιστές, φιλόδοξοι ηγεμόνες και η χίμαιρα του πλούτου. Εγώ, που ηγούμαι των φιλονικιών, το ξέρω καλά: δεν τους έσπρωξε η αγάπη εδώ, στις αμμουδιές που υποκλίνονται στα τείχη της Τροίας, όχι. Αυτοί δεν ήρθαν για την Ελένη, όσο όμορφη κι αν είναι. Όπως και σε κάθε πόλεμο που έγινε ποτέ, είναι ένα παιγνίδι εξουσίας. Μια απολαυστική λεία. Πρόκειται για την κυριαρχία στον Ελλήσποντο, που μαζί με τα στενά του Βοσπόρου ελέγχουν τη Μαύρη Θάλασσα.

Ο Αχιλλέας, απόγονος του Αιακού, είναι ο πιο ένδοξος από τους ήρωες που συγκεντρώθηκαν γύρω από την Τροία· είναι και ο πιο όμορφος. Ξανθός, αθλητικός, με θανατηφόρο βλέμμα. Οι Μυρμιδόνες τον λατρεύουν, τον ακολουθούν τυφλά. Κάποιος τον αγαπά περισσότερο απ' τους άλλους, αλλά αυτό ποτέ δεν ήταν πρόβλημα. Ό,τι συμβαίνει ανάμεσα στους στρατιώτες, αφού αποφύγουν δόρατα, σπάσουν κρα-

νία, αλυχτήσουν σαν λύκοι, δεν ενδιαφέρει κανέναν. Γίνεται διακριτικά, στη σιωπή και στο σκοτάδι των στρατοπέδων.

Βλέπω τον ηλικιωμένο άντρα να περπατά κατά μήκος της ακτής, κρατά αρκετή απόσταση από τη θάλασσα, για να μη βρέξει τα πόδια του και το μακρύ σκήπτρο στο οποίο στηρίζεται. Δεν είναι τόσο γέρος, αλλά μέσα του είναι καταρρακωμένος, γνώρισε πάρα πολλές καταστροφές και σε μια στιγμή έγινε εκατό χρόνων. Ο Χρύσης κατάγεται από τη Χρύση, που το όνομά της τα λέει όλα: μια πόλη εκθαμβωτική από το χρυσαφι και τα πλούτη. Είναι ιερέας του Απόλλωνα, όπως φαίνεται από τα ρούχα του και από τα στρόφια που σφίγγει με το ελεύθερο χέρι, σαν να προειδοποιεί: «Έχω αφιερωθεί σε έναν θεό, δείξτε μου σεβασμό». Με δυσκολία προχωρά εδώ και μέρες, χωρίς κανείς να τον βοηθά. Όμως στο πρόσωπό του είναι ζωγραφισμένη η επιμονή εκείνου που παλεύει για έναν δίκαιο σκοπό: θέλει πίσω την κόρη του τη Χρυσηίδα, την οποία οι Έλληνες κρατούν αιχμάλωτη από τότε που λεηλάτησαν τη Χρύση. Ο Αγαμέμνονας τη διάλεξε σαν λάφυρο πολέμου, τώρα είναι παλλακίδα του. Κάθε φορά που το σκέφτεται, ο Χρύσης νιώθει να φουντώνουν τα σωθικά του. Το κορίτσι του. Η πιο λατρευτή του κόρη. Εκτεθειμένη στον χλευασμό αυτού του αδηφάγου στρατού, ξεγυμνωμένη από τις γλοιώδεις δαγκάνες του βασιλιά των Μυκηνών, από τα αρπακτικά του νύχια.

Όμως ο Χρύσης είναι ένας άντρας που ξέρει από διπλωματία, την ασκεί ανέκαθεν, γιατί του το επιβάλλει ο ρόλος του. Ξέρει ότι, αν θέλει να μεταστρέψει τα γεγονότα προς όφελός του, πρέπει να καταπνίξει την οργή του και να κατα-

φύγει στην προσποίηση. Πρέπει να δείξει καλή θέληση για να του δοθεί η άδεια. Και, πάνω απ' όλα, πρέπει να προσφέρει αυτό που σχεδόν κάθε άντρας φιλοδοξεί να αποκτήσει περισσότερο από οτιδήποτε άλλο: χρυσάφι και κοσμήματα. Γι' αυτό εμφανίζεται με μια άμαξα γεμάτη θησαυρούς για λύτρα. Φτάνει σαν ικέτης στο στρατόπεδο των Αχαιών, κανείς δεν του κλείνει τον δρόμο. Οι στρατιώτες τον παρατηρούν με βλέμμα που φανερώνει κάτι ανάμεσα σε σεβασμό και απληστία. Τα τιμαλφή που στοιβάζονται στην άμαξα τους ανοίγουν την όρεξη, είναι σαν να κατέκτησαν μια πόλη χωρίς την παραμικρή προσπάθεια.

Ο άντρας δείχνει ταπεινότητα. Ξέρει να μιλά στους άλλους, μάλιστα απευθύνεται στους παρόντες χωρίς να αγνοεί κανέναν, ζυγίζοντάς τους με βλέμμα που φανερώνει συντριβή αλλά και αξιοπρέπεια:

«Αγαμέμνονα και Μενέλαε, γιοι του Ατρέα, κι εσείς Αχαιοί με τις γερές περικνημίδες, μακάρι μια μέρα να γυρίσετε ασφαλείς στην πατρίδα σας αφού εκπορθήσετε την Τροία».

Πώς μπορούν οι άνθρωποι να έχουν τέτοιο αυτοέλεγχο; Ο Χρύσης είναι πρόθυμος να κάνει τα πάντα για να πάρει πίσω την κόρη του. Ακόμη και να ξεστομίσει λέξεις που είναι ευχές στους εχθρούς. Μιλά εναντίον του ίδιου του του εαυτού και της Τρωάδας του: Να νικήσουν οι εισβολείς, να θριαμβεύσουν οι δυνάστες. Όμως πόσο φρικτό πρέπει να είναι το να συγκρατείσαι έτσι.

Ο Αγαμέμνονας μένει ανέκφραστος. Ο Μενέλαος τον παρατηρεί, οι άλλοι κουνάνε τα κεφάλια τους. Ο χρόνος σταματά, μέχρι που ο ιερέας αρχίζει πάλι:

«Έρχομαι στο όνομα του τοξότη Απόλλωνα. Σας παρακαλώ μονάχα να μου δώσετε την κόρη μου και να δεχτείτε ως αντάλλαγμα αυτό», δείχνει την άμαξα, τους στολισμένους μπρούντζινους κρατήρες, πάνω στους οποίους στοιβάζονται ασημένια πιάτα, χρυσά κοσμήματα και πολύτιμοι λίθοι, ανάμεσα στους οποίους ξεχωρίζουν τα αιγυπτιακά λάπις λάζουλι που σε υπνωτίζουν.

Όλοι ζητωκραυγάζουν ικανοποιημένοι. Η πρόταση είναι βολική, μοιάζει σχεδόν με φάρσα. Συμφωνούν ομόφωνα: να του δώσουν αυτό που ζητά, τα λάφυρα αξίζουν δέκα, είκοσι φορές όσο η κοπέλα. Γιατί αυτό είναι οι γυναίκες αν είναι νέες και όμορφες: ένα απλό χαρτί διαπραγμάτευσης. Αν περάσουν τα χρόνια και τις εγκαταλείψει η Ήβη, η θεά της νιότης, τίποτα δεν αξίζουν πια.

Ο Αγαμέμνονας διακόπτει τους πανηγυρισμούς, η περιφρονητική έκφρασή του ταιριάζει στη σκληρή φωνή του:

«Μπορεί να τους μάγεψες αυτούς, γέρο, αλλά όχι εμένα. Φρόντισε να μη σε δω ποτέ ξανά εδώ τριγύρω, γιατί δεν θα σε ωφελήσουν καθόλου τα στρόφια του θεού. Ξέχνα αυτό που μου ζητάς· δεν θα σου δώσω ποτέ ξανά την κόρη σου! Ακόμη και χωρίς τις ευχές σου, εμείς θα καταστρέψουμε την Τροία, θα πάρω τη Χρυσηίδα μακριά, στις Μυκήνες, σκλάβα μου. Ησύχασε λοιπόν, γιατί δεν θα την ξαναδείς. Η μοίρα της θα είναι να υφαίνει και να κυλιέται στο κρεβάτι μου. Και τώρα φύγε, αν θέλεις να γυρίσεις στο σπίτι σου σώος και αβλαβής!»

Πόσο πόνο μπορούν να υπομένουν οι πατεράδες και οι μανάδες;

Ευτυχώς που δεν με άγγιξαν οι ανθρώπινες διενέξεις και

δεν απέκτησα ποτέ παιδιά. Ο Χρύσης μαζεύεται, σφίγγει τα δόντια, αφήνει την καρδιά του να αιμορραγεί σιωπηλά. Οι στρατιώτες τον ακολουθούν με το βλέμμα, ενώ απομακρύνεται με σκυμμένο κεφάλι. Κάποιοι από αυτούς θα ήθελαν να τρέξουν πίσω του, να του πουν ότι λυπούνται, δεν φέρονται έτσι σε έναν οικογενειάρχη, πόσο μάλλον σε έναν ιερέα. Αλλά στέκονται όλοι ακίνητοι, αλίμονο σε όποιον αντιταχθεί στον απόγονο του Πέλοπα.

Ο Χρύσης συνεχίζει καταρρακωμένος την πορεία του κατά μήκος της ακτής. Μοιάζει ηττημένος, αλλά ετοιμάζεται για μια ανατροπή της μοίρας. Είναι φαινομενικά ήρεμος, αλλά μόνο εγώ αναγνωρίζω τις αόρατες φλόγες που φουντώνουν γύρω του. Μόλις απομακρύνεται αρκετά ώστε να μην τον ακούνε πια, ουρλιάζει στον Απόλλωνα για την πληγή του, στον Απόλλωνα, τον θεό με το ασημένιο τόξο, τον αδελφό της Άρτεμης – και οι δύο γεννημένοι από τη Λητώ, και οι δύο θεοί μεγαλειώδεις.

Ο θείος τοξότης έχει δει τη σκηνή από τον Όλυμπο. Είναι εξοργισμένος, πρέπει να ξεπλύνει αυτή την ντροπή. Περνά στον ώμο το τόξο και την ασημένια φαρέτρα του, σε κάθε κίνησή του κροταλίζουν τα βέλη, ενώ κατεβαίνει σκεπτόμενος την τιμωρία του, σκοτεινός σαν αδίκημα, ίδιος με τη νύχτα.

Κατεβαίνει κοντά στα κοίλα πλοία και ρίχνει το πρώτο θανάσιμο βέλος, ένας απειλητικός αχός συνοδεύει τη βολή. Περπατά ο θεός με ανάλαφρο βήμα, κανείς δεν τον βλέπει. Πρώτα ρίχνεται στα μουλάρια και στα γρήγορα σκυλιά, μετά βάζει στο στόχαστρο τους ανθρώπους. Σύντομα η πανούκλα εξαπλώνεται και το στρατόπεδο γεμίζει πυρές και πτώματα.

Δεν αρκούσαν οι νεκροί απ᾽ τον πόλεμο, όχι. Τώρα τους θερίζει και η επιδημία.

Περνούν οι μέρες, ο θάνατος καλύπτει τις σκηνές σαν πυκνή, δύσοσμη ομίχλη. Ο στρατός δεν αντέχει άλλο, η επίμονη αποσύνθεση τον εξαντλεί. Άλλο τα πτώματα που πέφτουν στο πεδίο της μάχης, αυτά που θα εξυμνηθούν. Άλλο αυτοί που οι φλύκταινες τους παραμορφώνουν αποκρουστικά.

Έπρεπε να έρθει για δέκατη φορά η Ηώ με τα ρόδινα μαλλιά για να συγκαλέσει ο Πηλείδης Αχιλλέας συνέλευση. Έτσι αποφασίζουν οι πολεμιστές, που δεν είναι συνηθισμένοι άνθρωποι. Καθένας από αυτούς έχει επιλέξει να αγκυροβολήσει εδώ, καθένας τους κυβερνά – στη μακρινή Ελλάδα – μια πόλη με ισχυρά τείχη στην κορυφή κάποιου λόφου ή ένα νησί διάστικτο με πράσινο. Είναι βασιλιάδες, πολέμαρχοι, άνθρωποι που έχουν συνηθίσει να διατάζουν. Εδώ σκύβουν το κεφάλι μπροστά στον Αγαμέμνονα, αλλά όταν πρέπει να αποφασίσουν για σημαντικά ζητήματα, μαζεύονται ως ομάδα και συζητούν. Ο Αχιλλέας προτείνει να ρωτήσουν τον μάντη Κάλχα, αυτός ξέρει να διαβάζει πέρα από τη γραμμή του χρόνου, κανείς δεν ερμηνεύει όπως αυτός τα κρυφά νοήματα και δεν αποκρυπτογραφεί τον απρόβλεπτο τρόπο που πετούν τα πουλιά.

Τι αλλόκοτοι είναι αυτοί οι άνθρωποι που θέλουν να γνωρίζουν το μέλλον, αλλά σχεδόν ποτέ δεν λογαριάζουν τις συνέπειες των πράξεών τους στο παρόν. Κακομεταχειρίζονται όποιον θα έπρεπε να στηρίζουν και μετά γαντζώνονται από τη μαγική επιστήμη ενός μάντη.

Ο Κάλχας καρφώνει το βλέμμα του στο έδαφος, όπου έχει

υψωθεί η σκηνή της συνέλευσης· ήξερε ότι θα τον συμβουλεύονταν και ήδη εδώ και μέρες σκέφτεται την απάντηση:

«Αιακίδη Αχιλλέα και όλοι εσείς οι Αχαιοί, που θέλετε να μάθετε ποιος θεός μάς έστειλε τη μάστιγα της πανούκλας. Εγώ ξέρω ποιος ήταν. Όμως σας λέω εκ των προτέρων ότι, αν το αποκαλύψω, θα εξοργίσω κάποιον, κι αυτό μ᾽ ανησυχεί».

«Δεν μ᾽ ενδιαφέρει αν κάποιος θυμώσει», τον διακόπτει ο Πηλείδης. «Σου δίνω τον λόγο μου ότι κανείς δεν θα πειράξει ούτε μία τρίχα απ᾽ τα μαλλιά σου. Μίλα όμως!»

«Ένας ολύμπιος θεός τα έβαλε μαζί μας», αποφαίνεται, και η φωνή του φαίνεται να σφραγίζει τη βαριά σιωπή.

Για μερικές στιγμές δεν ακούγεται ούτε μύγα να πετά.

«Ποιος; Και γιατί;» πιέζει έπειτα ο ξανθός τιμωρός των λαών.

«Ο Απόλλωνας εξοργίστηκε με τον Αγαμέμνονα για τον τρόπο που φέρθηκε στον ιερέα του τον Χρύση. Ο μόνος τρόπος να τον εξευμενίσουμε είναι να του δώσουμε πίσω την κόρη του που ζήτησε. Και να θυσιάσουμε πολλά ζώα».

Εμείς οι θεοί, τόσο απρόθυμοι να συγχωρήσουμε, είμαστε ωστόσο διατεθειμένοι να το κάνουμε αν κάποιος μας δώσει απλόχερα αντάλλαγμα. Όμως πρέπει να είναι κάτι πολύ μεγάλο. Και εδώ δεν διακυβεύεται μόνο μια σκλάβα πολέμου. Εδώ παίζεται η μοίρα δύο λαών.

Θύελλα μαίνεται στα σωθικά του Αγαμέμνονα, το αίμα πάλλεται στη σφαγίτιδα φλέβα του. Θυμάται καλά ο βασιλιάς των Μυκηνών ότι ο Κάλχας τον διέταξε να θυσιάσει την κόρη του την Ιφιγένεια για να κατευνάσει τους ανέμους που εμπόδιζαν τον στόλο να αναχωρήσει από την Αυλίδα:

«Κάλχα, μάντη κακών, μόνο κακοτυχίες έχεις προβλέψει για μένα! Ούτε μία φορά δεν μου είπες κάτι ευνοϊκό. Κι ακόμη και τώρα, μπροστά στους Δαναούς, με έναν αέρα έμπνευσης λες ότι εγώ φταίω που η πανούκλα απαιτεί τόσα θύματα. Γιατί...» κι εδώ η φωνή του παίρνει μια κοροϊδευτική, αποκρουστική χροιά «...σύμφωνα με όσα λες, ο Απόλλωνας τα έχει βάλει μαζί μου που τόλμησα να διώξω τον Χρύση. Μα πόσο φοβάμαι! Η κόρη του με αναστατώνει, είναι πολύ καλύτερη από τη γυναίκα μου την Κλυταιμνήστρα. Την ξεπερνά σε όλα, στην ομορφιά, στο ανάστημα, στη γνώση. Είναι νέα και φρέσκια κοπέλα και, αντίθετα μ᾽ εκείνη, ξέρει να σωπαίνει όταν πρέπει».

Ο Αγαμέμνονας ήδη είχε δείξει την αλαζονεία του απέναντι στους θεούς. Όταν όλα τα πλοία τα κατασκευασμένα από έλατο είχαν μαζευτεί στην Αυλίδα, ένας αντίθετος άνεμος τους εμπόδιζε να σαλπάρουν και ο Κάλχας είχε εξηγήσει τον λόγο που είχε προσβληθεί η Άρτεμη: Ο Αγαμέμνονας είχε ικανοποιηθεί τόσο από το κυνήγι του, που είχε τολμήσει να διακηρύξει πως ήταν καλύτερος κυνηγός από εκείνη.

Δεν έχει όρια αυτός ο άντρας.

Οι στρατιώτες τον ακούν σκεφτικοί.

Όλα εξαρτώνται από εκείνον, που ξεφυσά πικρόχολα:

«Είτε λες αλήθεια είτε όχι, Κάλχα, όπως και να έχει, θα την επιστρέψω. Αλλά ως αντάλλαγμα ζητώ να αποζημιωθώ, δεν θέλω να είμαι ο μόνος που θα μείνει δίχως λάφυρα».

Παίρνει τον λόγο ο Αχιλλέας, γρήγορος σαν κεραυνός, αποπνέοντας μίσος:

«Έχεις μεγάλο θράσος να μας το ζητάς αυτό! Πώς μπο-

ρούν οι ανδρείοι Δαναοί να σου προσφέρουν κάποιο καινούργιο τρόπαιο; Τα λάφυρα του πολέμου έχουν ήδη μοιραστεί και δεν μπορούμε να ξανασυγκεντρώσουμε τα τρόπαιά μας για να τα μοιράσουμε απ᾽ την αρχή. Άκου τι σου προτείνω: Ελευθέρωσε την κοπέλα κι εμείς, όταν εκπορθήσουμε την Τροία με τα ωραία τείχη, θα σου δώσουμε τα τριπλά, τα τετραπλά».

Ο Αγαμέμνονας ξεσπά σε δυνατά γέλια:

«Θέλεις μήπως να με κοροϊδέψεις, Αχιλλέα, με τις ανόητες προτάσεις σου; Με περνάς για χαζό; Είναι η δέκατη χρονιά που πολεμάμε μπροστά στις Σκαιές Πύλες και έχουμε κατακτήσει περισσότερα πλούτη από τα χωριά της Τρωάδας απ᾽ ό,τι από την ουτοπία της Τροίας».

«Όχι, δεν σε περνώ για βλάκα. Αλλά για τον άπληστο που είσαι».

«Η μητέρα σου η Θέτις δεν σου έμαθε να κρατάς τη γλώσσα σου, έτσι;» απαντά ο Ατρείδης κοιτάζοντάς τον περιφρονητικά. Μετά γυρίζει στους άλλους. «Εντάξει. Θα επιστρέψω την κοπέλα. Σε ένα πλοίο που πλέει στη θεϊκή θάλασσα θα βάλουμε εκατό βόδια, θα ανεβάσουμε τη Χρυσηίδα με τα ωραία μάγουλα και επικεφαλής θα είναι κάποιος συνετός άντρας, ο Αίας ή ο Ιδομενέας, ή ο Οδυσσέας, που ένα πράγμα σκέφτεται και χίλια κάνει. Ας δώσουμε τέλος στο μακελειό κι ας κατευνάσουμε τον τοξότη Απόλλωνα».

Οι στρατιώτες πανηγυρίζουν, μάλλον δεν νιώθουν να αναμειγνύεται με τον ιδρώτα τους αυτή η αποπνικτική δυσωδία της αποσύνθεσης εξαιτίας της αρρώστιας. Όμως ο Αγαμέμνονας δεν έχει τελειώσει και γυρίζει στον Πηλείδη:

«Όμως, όπως έλεγα, θέλω κάτι ως αντάλλαγμα. Την παλλακίδα σου τη Βρισηίδα. Θα την πάρω, κι εσύ θα μείνεις με μια χούφτα μύγες να ροκανίζουν τα σωθικά σου».

Ο Αχιλλέας πετάγεται απότομα, απειλητικός:

«Σκυλομούρη, ποιος νομίζεις ότι είσαι; Πώς μπορείς να ζητάς από τους Έλληνες να πολεμούν πρόθυμα για σένα αν φέρεσαι σαν τσακάλι; Δεν έχεις μια στάλα ευγνωμοσύνη, ξεχνάς ότι εγώ ήρθα εδώ για σένα και για τον αδελφό σου τον Μενέλαο, που ήταν ανίκανος να κρατήσει στο κρεβάτι τη γυναίκα του; Οι Τρώες δεν μου έκαναν ποτέ τίποτα, κι όμως εγώ σκοτώνω δεκάδες κάθε μέρα. Κι όλο αυτό μόνο για την άθλια απληστία σου».

«Πρόσεχε πώς μιλάς. Να μη γυρίσει πίσω η μακριά σου γλώσσα και πνιγείς».

«Το βλέπουν και οι άλλοι. Κάθε φορά που έρχεται η στιγμή να μοιράσουμε τα λάφυρα, εσύ αρπάζεις πάντα το πιο καλό. Αλλά ποιος ρισκάρει τη ζωή του στο πεδίο της μάχης για έναν πόλεμο που μόνο εσύ θέλησες; Τα χέρια μου βαστάνε το πιο αιματηρό κομμάτι, κι όμως εσύ, με την καρδιά του ελαφιού, έχεις πάντα το σημαντικότερο τρόπαιο. Σαν να μην έφτανε αυτό, τώρα θέλεις να μου πάρεις τη Βρισηίδα. Είσαι βαρέλι δίχως πάτο, ποτέ δεν ικανοποιείσαι. Έλα στη σκηνή μου και πάρε την κοπέλα, μα βγάλ' το απ' το μυαλό σου πως θα πολεμήσω άλλο εγώ για σένα».

«Οι απειλές σου με κάνουν να τρέμω, αχαχά! Φύγε απ' το στρατόπεδο, γύρνα στη Φθία, απαρνήσου τον πιο περίφημο πόλεμο που έχει γίνει ποτέ· δεν θα μου λείψεις, μην ανησυχείς. Κι όλοι θα σε ξεχάσουν. Είσαι ο πιο μισητός απ' τους ήρωες που πολεμούν εδώ. Δεν θα έρθω εγώ στη σκηνή

σου, θα στείλω μια ομάδα άντρες για να πάρουν τη Βρισηίδα με τα βελούδινα μάγουλα, έτσι θα καταλάβεις ποιος κάνει κουμάντο. Κι εκείνη θα είναι αμέσως έτοιμη για το κρεβάτι μου».

Άλλη μια αισχρή πράξη πρόκειται να γίνει, πρέπει να την εμποδίσω.

Ο Αχιλλέας, έξω φρενών, ακουμπά το χέρι του στη χάλκινη λαβή του ξέφους του, που την κοσμούν ασημένιες λεπτομέρειες. Την αρπάζει, το βγάζει από τη θήκη του, λυγίζοντας αυτό το δυνατό χέρι που τόσους λαιμούς έχει κόψει.

Εμφανίζομαι πίσω του αμέσως· για μας τους θεούς ο χρόνος δεν είναι πρόβλημα. Μπορούμε να κινηθούμε στα κύματά του όπως επιθυμούμε, σαν να είναι σχεδόν ένας κόλπος για τον οποίο αποφασίζουμε πότε έχει παλίρροια και πότε άμπωτη. Ο Αχιλλέας γυρίζει, μόνο αυτός μπορεί να με δει και να μ' ακούσει, κι αμέσως με αναγνωρίζει. Δεν νιώθει δέος που βρίσκεται τόσο κοντά σε μια θεά, άλλωστε είναι γιος της Θέτιδος. Τα μάτια μου αστράφτουν και τώρα νιώθει πραγματικά ότι βρίσκεται με την πλάτη στον τοίχο. Η παγωμένη λάμψη στο βλέμμα μου έχει κάτι που φέρνει ανησυχία, είναι το γαλάζιο που κυριαρχεί, αυτό για το οποίο με αποκαλούν «γλαυκώπι». Όμως εκείνος δεν μαλακώνει:

«Ήρθες για να δεις άλλη μια φορά την αλαζονεία του Ατρείδη; Αυτή είναι η τελευταία αδικία του, τώρα θα τον σκοτώσω!»

Τον αγγίζω στο μπράτσο, είναι σκληρό και μυώδες όπως των αγαλμάτων:

«Ηρέμησε, Αχιλλέα. Κάν' το για μένα και για την Ήρα με τα άσπρα χέρια, που προσέχει και τους δυο σας».